

Forord

Til tider gør idrætsorganisationsfolk eller andet godtfolk sig til talsmænd for, at idrætten ikke skal opfylde bestemte politiske dagsordner eller reduceres til at være et middel i en storpolitisk kamp. Om end disse standpunkter er prisværdige og tjener som moralske opråb, er det desillusionerende og dog forskningsmæssigt interessante udgangspunkt for nærværende årbog, at idræt ikke har nogen neutral og politisk uafhængig status, men derimod er indfiltret i en række magtkampe. Det være sig kampe i forbindelse med specifikke idrætsaktiviteter, hvilket første afsnit af denne årbog illustrerer gennem en række artikler om, hvordan fodbold har bidraget til udviklingen af nationalisme og national identitet. Andre idrætspolitiske kampe bliver udkæmpet indenfor regionale og nationale enheder, som en række artikler om kommunal, national og nordisk idrætspolitik viser i årbogens andet afsnit. Derudover udspiller der sig storpolitiske kampe på tværs af nationer, hvilket årbogens tredje afsnit eksemplificerer ved hjælp af artikler, som bl.a. behandler landskampen mellem Tibet og Grønland i 2001. Endelig kan enkelte personer eller hold blive genstand for mediemæssig og organisationspolitisk diskussion, hvilket illustreres i årbogens fjerde afsnit gennem en række artikler, der behandler en række offentlige debatter om Anja Andersen og Slagelse Dream Team.

Årbogens tema *Idræt, nation og politik*

dækker over et uhyre stort forskningsområde. Fire undertemaer er udvalgt, som på forskellig vis konkretiserer den overordnede tematik.

Det første afsnit *fodbold og national identitet* indeholder en række casestudier af, hvordan fodboldsporten bidrager til dannelsen af nationalisme og national identitet. Per Jørgensen beskriver, hvordan opbygningen af dansk national identitet afspejlede sig i medierne under OL-fodboldturneringerne i perioden 1908-1968. Endvidere beskriver Thorbjörn Andersson, hvordan en folkelig form for svensk nationalisme voksede i mellemkrigstiden i forbindelse med afviklingen af en række fodboldlandskampe mellem Danmark og Sverige. Frode Fretland inddrager byplanlægningspolitik i diskussionen af forholdet mellem idræt og national identitet. Han sætter fremvæksten i den organiserede fodbold i Norge i forbindelse med etableringen af en række fodboldbaner i Oslo. Derudover beskriver Jørn Hansen, hvordan fodbold fik betydning for udbredelsen af danske idrætsforeninger i Nordslesvig/Sønderjylland før 1920 samt for den nationale identitetsdannelse i Tønder efter 1920 og frem til 1945.

Det andet afsnit *idrætspolitik; regionalt og nationalt* behandler idrætspolitiske forhold såvel på kommunalt som nationalt plan i Danmark, samt i den nordiske region. Bjarne Ibsen lægger ud med en præ-

sensation fra en dugfrisk undersøgelse af kommunal idrætspolitik i Danmark. Ligeledes friske resultater fra et forskningsprogram med titlen *svensk idrottsmodell i upplösning* præsenterer Paul Sjöblom, som endvidere udpeger en række fællestræk ved nordisk idrætspolitik. Når det gælder idrætspolitiske kampe i Danmark er eliteidrætslovgivningen særlig interessant. I artiklen *Let the games begin* beskriver Ewald Iversen og Lasse Taagaard Jensen det nationale idrætspolitiske spil omkring udviklingen af eliteidrætsloven i 1984 og 2004.

Årbogens tredje afsnit har fået titlen *idræt, nation og politik – perspektiver på Grønland*. I dette afsnit formidles to nyere studier af grønlandsk kropskultur og idrætspolitik set fra danske perspektiver. Solveig Skovmose Vinther beskriver, hvordan grønlandsk kropskultur fremstår i danske koloniale og postkoloniale tekster. Artiklen viser bl.a., hvordan danske repræsentationer af fodboldkampen mellem Tibet og Grønland i 2001 fokuserer på den tibetanske-kinesiske dimension og dermed undviger diskussionen om Grønlands manglende selvstændighed som nation. Samme landskamp og dens idrætspolitiske overtoner er baggrunden for Rune Ryelund Mortensens artikel, som er baseret i mediernes dækning af kampen, interviews med centrale aktører og dokumenter fremskaffet via aktindsigt i Udenrigsministeriets korrespondance med grønlandske, tibetanske og kinesiske organisationer og aktører.

Som et fjerde afsnit i årbogen har vi valgt at sætte fokus på en række aktuelle debatter om Anja Andersen og Slagelse Dream Team. I forlængelse af Anja Andersens varslede afgang som træner for Slagelse Dream Team melder diskussionen sig om, hvilken betydning hun og holdet har haft for Slagelse Kommune. Rune Lundberg skriver om dette på baggrund af et

igangværende arbejde på Sydvestsjælland Museum med at dokumentere historikken bag Slagelse Dream Team. I forlængelse af den såkaldte Anja Andersen-sag, som i første omgang medførte en hård karantænestraf til Anja Andersen, anlægger Jens Bertel Rasmussen et juridisk perspektiv på idrætsorganisationernes sagsbehandling. Artiklen behandler diskussionen om, hvorvidt et idrætsforbund som DIF skal have sit selvstændige idrætsretslige system, eller hvorvidt idrættens udøvere, ledere og trænere skal dømmes af de civile domstole. Sine Agergaard og Line Vindbæk Andersen tager udgangspunkt i debatten om, hvorvidt importen af mange udenlandske spillere til klubber som Slagelse FH og Aalborg DH skader dansk kvindehåndbold. De præsenterer dels en opgørelse over antallet af udenlandske spillere i dansk kvindehåndbold, dels en diskussion af, hvilke virksomhedsteoretiske fordele og ulemper der følger med integrationen af mange udenlandske spillere i en dansk håndboldklub.

Afslutningsvis bringes der i årbogen anmeldelser af ph.d.-afhandlinger, som har idrætshistorisk relevans og relevans for årbogens tema. Ove Korsgaard anmelder Anne Lykke Poulsens afhandling om dansk kvindegymnastik. Henning Eichberg anmelder Nils Asle Bergsgards og Pål Augestads afhandlinger, som på forskellig vis analyserer norsk idrætspolitik. Sidst følger Bo Vestergård Madsens mindeord for nyligt afdøde Helle Gotved, hvis liv var et langt stykke idræts historie i det Gymnastikhus, som hun overtog efter sin far N. H. Rasmussen.

I årbogen har vi, som undertitlen *nordiske komparationer* antyder, opprioriteret det nordiske perspektiv ved bl.a. at inddrage svenske og norske forfattere. Det er vores håb, at læsningen af de forskellige ar-

tikler giver mulighed for at se særtræk ved de enkelte landes idrætspolitik og nationsopbygning såvel som ligheder på tværs af de nordiske lande. Det komparative perspektiv fortjener endnu større belysning i fremtiden.

Årbogens forfatterliste tæller en række fortrinsvis yngre idrætsforskere fra Danmark, Norge og Sverige; herunder flere som for nyligt er disputeret med deres ph.d.-afhandlinger. Årbogen formidler også materiale indsamlet af studerende ved de tre idrætsuddannelser ved Århus, Syddansk og Københavns Universitet. Disse studerende har nemlig arbejdet med områder, der relaterer sig til årbogens tema og har været sparsomt belyst i idrætsforskningen.

Afslutningsvist skal der lyde en tak til bestyrelsen i Dansk Idrætshistorisk Forening – Krop og Kultur, som har dannet forum for ideudviklingen af årbogen. Tak til mine kollegaer i redaktionsgruppen Anne Lykke Poulsen og Solveig Skovmose Vinther. Tak til forfatterne for deres bidrag og revideringer. Tak til referees for gennemlæsninger og konstruktive kommentarer. Sidst, men ikke mindst, tak til Kulturministeriets Udvalg for Idrætsforskning for støtte til udgivelsen af årbogen.

Århus, december 2006
Sine Agergaard